

KVPL 1. forduló

Megoldás

1. Cifrapalota története 9 pont

Az épülettel kapcsolatban hamis mondatokat olvashattok. Tegyétek azokat igazzá!

A Dózsa György út és a Szabadság tér találkozásánál lévő házat 1882-ben Farkas Gábor és Boros Pál tervezte barokk stílusban. Egykor üzletek, lakások, mozi működött benne, ma a Kecskeméti Képtár található itt.

Az épület legfőbb jellemzői: a homlokzati falsík színes üveg díszítése, melynél a tulipános motívumkincs dominál, a kétemeletes homlokzatnak a hullámvonalú lezárása, a díszes kiképzésű, magas tető. A mázas homlokzatzszeket és a tetőcserepeket itt is – mint a Nagytemplomnál is – a Herendi porcelángyár készítette.

Megoldás:

A [Rákóczi](#) út és a Szabadság tér (Főtér) találkozásánál lévő házat [1902](#)-ben [Márkus Géza](#) tervezte [szecessziós](#) stílusban. Egykor üzletek, lakások, kereskedelmi [kaszinó](#) működött benne, ma a Kecskeméti Képtár található itt.

Az épület legfőbb jellemzői: a homlokzati falsík színes [majolika](#) díszítése, melynél a [népművészeti](#) motívumkincs dominál, a kétemeletes homlokzatnak a hullámvonalú lezárása, a díszes kiképzésű, magas tető. A mázas homlokzatzszeket és a tetőcserepeket itt is – mint a [Városházánál](#) is – a [Zsolnay porcelángyár](#) készítette.

2. „A török félhold árnyékában” 16pont

Állítsatok össze a megadott betűkből egy-egy szót, amely a török időkhez kapcsolódnak. Megoldásaitokat rövid szómagyarázattal egészítsétek ki!

1. diák	k	á	d	i															
2. kaboza	a	z	a	b	o	k													
3. kunkovoj	v	o	j	n	u	k	o	k											
4. aspa	p	a	s	a															
5. cinkos rája	j	a	n	i	c	s	á	r	o	k									
6. nálkokpa	p	a	l	á	n	k	o	k											
7. dinka iksz	a	k	i	n	d	z	s	i	k										
8. kizsháp	s	z	p	á	h	i	k												

kádi	mohamedán bíró
azabok	flottánál és várőrségekben szolgáló gyalogos katonák
vojnukok	a határ és a belső rend védelmét biztosító előkelő szlávok és privilegizált parasztok
pasa	török vilajetek élén álló vezető
janicsárok	meghódított területekről származó, gyerekekből kinevelt zsoldos, gyalogos katonák
palánkok	erődítmény, főként föld és fa szerkezetű, sánccal, árokkal körbevett erősségek
akindzsik	a határvidéken portyázó könnyűlovas alakulatok
szpáhik	birtokjövendelmekért cserébe katonai szolgálatra kötelezett könnyű lovas katona

3. „A török kori Kecskemét” 6 pont

Tagoljátok a mondatokat szavakra, s ezeket az idézeteket keressétek meg a Török kori Kecskemét ill. Piactér c. paneleknél. Válasszátok ki azokat a kifejezéseket, amelyek nem szerepelnek az eredeti mondatokban. Megfejtésként csak a kakukktojás szavakat kell beküldenetek!

- Aközépkortólkezdveavárosnak**három**plébániatemplomavolt,aSzentMiklós–templom(ma:Öregtemplom,Barátoktemploma),**Öregtemplom**illetveaBoldogasszonytiszteletéreszentelt,gyakranHomokikápolnakéntemlegetettegyház,melyamaikápolnautcábanállt.Aferencesek1644tőlveltékátaSzentMiklóstemplomotésa

híveklelkgondozását,ésrendházukatatemplomszomszédságábanépítettékfel.A16-17.századbanareformátusokimaházatemeltek.

- Aközpontiactértőlindultakiazokakereskedelmi főútvonalak, amelyeka településfővázátjelentették:aKőrösiutca(ma:Nagykőrösiutca),aPálkai/Halasiutca (ma:Halasiút),**Máriaút(ma:Rákócziút)**aSzentlőrinci/Csongrádiutca (ma:Csongrádiút),aSzolnoki utca(maSzolnokiút).Vásárinagyutca/Nagyutca (ma:Petőfiutca).
- Apiac,amelyrőlazelsőemlítés1393ból származik,illetveapiactéراكözösségiélet egyiklegjelentősebbszervezőerejevolt,ésjelentősenbefolyásoltaavárosszerkezet alakulását.Apiactérenálltakatemplomok,**acéhműhelyek**,aziskolák,avárosháza, sőtapellengérésaderesis.Ittartottákavárosigyűléseket,éssugáriránybaninnen ágaztakszétakereskedelmiirányokatismutatófőutcák.
- Az1670-esévekbenapiactérenésaszomszédosVásáriutcábanmárállandóbolt helyiségekisállottak,ittahelyikézművesekárultákportékáikat.Apiaciárusok többségeazonbankocsiról,kordérról,földreállítottideiglenesstandokonárult. Apiacon,illetveafőközlekedésiutakmenténépültekavárosifenntartásbanműködő kocsmák,csapszékek,**falatozók**ésvendégfogadók,amelyekahelybéliékésa piacokra,hetivásárokraérkezőkigényeitelégitették.

4. „Céhek, céhemlékek” 26 pont

A) A táblázatban régi mesterségek rejtőznek. Keressétek meg mind a 13-at és írjátok le, hogy mivel foglalkoztak ezek az iparosok!

1. **tímár**: bőrök cserzésével, kikészítésével foglalkozott ill. egyszerűbb lábbeliket készített
2. **szappanos**: szappan főzésével foglalkozott
3. **tózsér**: marhakereskedő
4. **méhész**: méztermelő mester, aki védte a méheket
5. **varga**: bőr kikészítésével foglalkozott és nem magas szárú lábbelik készítője volt
6. **pék**: sütőipari termékek készítője
7. **csizmadia**: a kézműves csizmák elkészítésével és javításával foglalkozó szakember
8. **kovács**: vas alapanyagú munkadarabokat készített és formázott kovácssatu, kézikalapács segítségével
9. **halász**: halak kifogása számos halászeszköz segítségével
10. **molnár**: az étkezéshez szükséges magvak őrlését végezte a malomban
11. **mészáros**: szarvasmarha, juh és ló levágásával és húsának kimérésével foglalkozó iparos
12. **szabó**: női és férfi felsőruhák szabásával és varrásával foglalkozott
13. **szűrszabó**: durva gyapjúposztóból készített díszes kabátot

B) Készítsétek el a fenti céhmesterség egyikének pecsétjét!

10 pont

5. „Eszperente nyelven Ferencsek élete” 6 pont

Milyen hasznos tevékenységeket folytattak a ferences atyák? Eszperente nyelvre bújattuk a megoldásokat. Írjátok le a legfontosabb feladataikat!

A ferences atyák tevékenységét a regula (rendszabály) szabályozta, amelyet a szegénység eszménye határozott meg.

Fő feladataik:

1. hitük gyakorlása (zsoltósmák tartása közös templomi összejöveteleken)
2. prédikálás, az evangélium terjesztése
3. tudományok művelése
4. földjeik, kertjeik művelése
5. szentmisék tartása szombaton, vasár- és ünnepnapokon, egyik legnagyobb ünnepük a templom védőszentjének ünnepe (búcsú): december 6. Szent Miklós ünnepe, illetve a rendalapító Szent Ferenc napján (október 4.)
6. keresztelés, esketés, temetés

1. *Egy szent helyen, ferences emberek szent éneket és beszédet rebegtek rendszeresen.*
2. *Szent beszédet terjesztették,*
3. *Felfedezésekben és szellemtermékekben mélyen betemetkeztek,*
4. *Kertben rendet teremtettek, természetek, érett termékeket beszédtek,*
5. *Ferencsek szent emberekre emlékezve, nevezetes eseményeket rendeztek évente egyszer-egyszer.*
6. *Gyerekeknek, érettebb és meglelt embereknek rendezvényeket szerveztek.*

6. „Számisztika” 6 pont

Keressétek a helyes számokat a következő meghatározásokhoz!

1. A vásártartásáról először ebből az évből van adatunk.
2. Szent Lőrinc napja augusztus hányadik napjára esik?
3. Hány krajcáros volt korabeli nevén az öreg garas?
4. Budát ebben az esztendőben foglalta el a török.
5. 1586–1587-ben az érsekújvári vámnál ennyi darab szarvasmarhát és ennyi lovat vámoltak el a kecskeméti kereskedők.

		1	4	6	3
				1	0
				1	5
		1	5	4	1
	1	7	8	8	1
+		1	4	9	1
	2	2	4	0	1

7. „Zeneutazás” 6 pont

a) Milyen zenei műfajú átdolgozás készült *A beszélő köntös* c. műből? *3 felvonásos operett*

b) Ki rendezte a zenés előadást, és kik voltak a főbb szereplők? *1941-film*

Rendezte: *Radványi Géza*

főbb szereplők:

ifj. Lestyák Mihály: Jávor Pál

Lestyák Mihály: Kiss Ferenc

Cinna: Tasnády-Fekete Mária

Budai pasa: Csontos Gyula

Mikszáth Kálmán: A beszélő köntös

1. „SMS” 10 pont

Készítsétek el 160 karakterben Mikszáth művének összefoglalóját!

Pl.:

A XVI. századi Kecskemét városa védelmül egy béget szeretne a budai pasától, de csak egy köntöst kap. Mégis jól jártak: a varázserejű kaftán előtt térdre borul minden igazhitű, és teljesíti viselője kívánságát. Miska apja elkészíti a köntös mását, s az eredetit eladja jó pénzért. Ám az iszlám öltésnyi jele hiányzik a másolatról, s ezért az életével fizet

2. „Gyors Kvíz” 14p

1. Mikor játszódik a regény?

- a) 18. század b) 15. század c) a 150 éves török uralom idején d) 19. század eleje

2. Kik szabadították ki Cinnát a vérpadról?

- a) kunok b) törökök c) zsidók d) kurucok

3. Mire ítélték Cinnát a Kecskemétiék?

- a) száműzésre b) halálra c) életfogytiglanra d) deresre

4. Mit kaptak a Kecskemétiék ajándékba a szultántól?

- a) 100 aranyat b) egy himzett köntöst c) menlevelet d) szabad királyi városi címet

5. Ki Lestyák Mihály?

- a) kassai polgármester b) egri katona c) kecskeméti főbíró d) debreceni főbíró

6. Mivel kezdődik a regény cselekménye?

- a) a főbíró halálával b) túszejtési akcióval c) kuruc rajtaütéssel d) török rajtaütéssel

7. Hány lányt visznek a kecskemétiék ajándékba a töröknek?

- a) 1 b) 2 c) 3 d) 4

8. Ki a regény főszereplője?

- a) Cinna b) Olaj bég c) az öreg szabó d) Lestyák Mihály

9. Kinek a végzetét teljesítette be a köntös?

- a) Kecskemétét b) Lestyák Mihály apját c) Cinnát d) Lestyák Mihályét

10. Ki volt a főbíró kedvese?

- a) Cinna Panna b) Dobó Katica c) Rozali d) Cinna

11. Hol tartotta beiktatását Lestyák Mihály?

- a) egy körtefán b) Városházán c) templomban d) vásártéren

12. A kecskeméti követtség mellett melyik város küldöttei járulnak még a szultán elé?

- a) Debrecen b) Nagykőrös c) Cegléd d) Szeged

13. *Lestyák Mihály* kivel raboltatja el *Kecskemét* egyházi személyeit?

a) Horváth Jánossal b) Csuda Istvánnal c) Andrási Józseffel d) Péterffy Gáborral

13+1. *Hogyan döntenek el a városi atyák, hogy ki legyen a főbíró?*

a) népszavazással b) szultán választja ki c) aki a legrövidebb pálcát húzza

d) kockahúzással

3. **Keresztrejtvény** 12 pont

Mit jelentenek a következő kifejezések?

A következő idegen kifejezések a regényhez kapcsolódnak.

1.					O	R	N	A	T	U	S				
2.			I	N	S	T	A	L	L	Á	C	I	Ó		
3.							G	V	A	R	D	I	A	N	
4.	C	S	E	R	É	N	Y								
5.					V	O	K	S							
6.						B	Ö	R							
7.				S	Z	I	R	O	N	Y					
8.						L	Ö	T	Y	Ö	G	T	E	T	Ö
9.				C	O	N	S	I	L	I	U	M			

1. *Díszruha*

2. *Beiktatás a főbírói székbe.*

3. *Zárdafenök, a ferences rendi szerzeteseknél.*

4. *Vándorló pásztorok vesszőből font, fedetlen pihenője.*

5. *Szavazat*

6. *Ebből az anyagból készült a kaftán.*

7. *A ködmön színes hímzése.*

8. *A gyorscsárdás változata.*

9. *Tanács.*

Megoldás:

Milyen kéressel fordultak a szultánhoz?

A kecskeméti követtségkérese az, hogy bármit is kér a nagykőrösi deputáció, azt a szultán ne teljesítse.

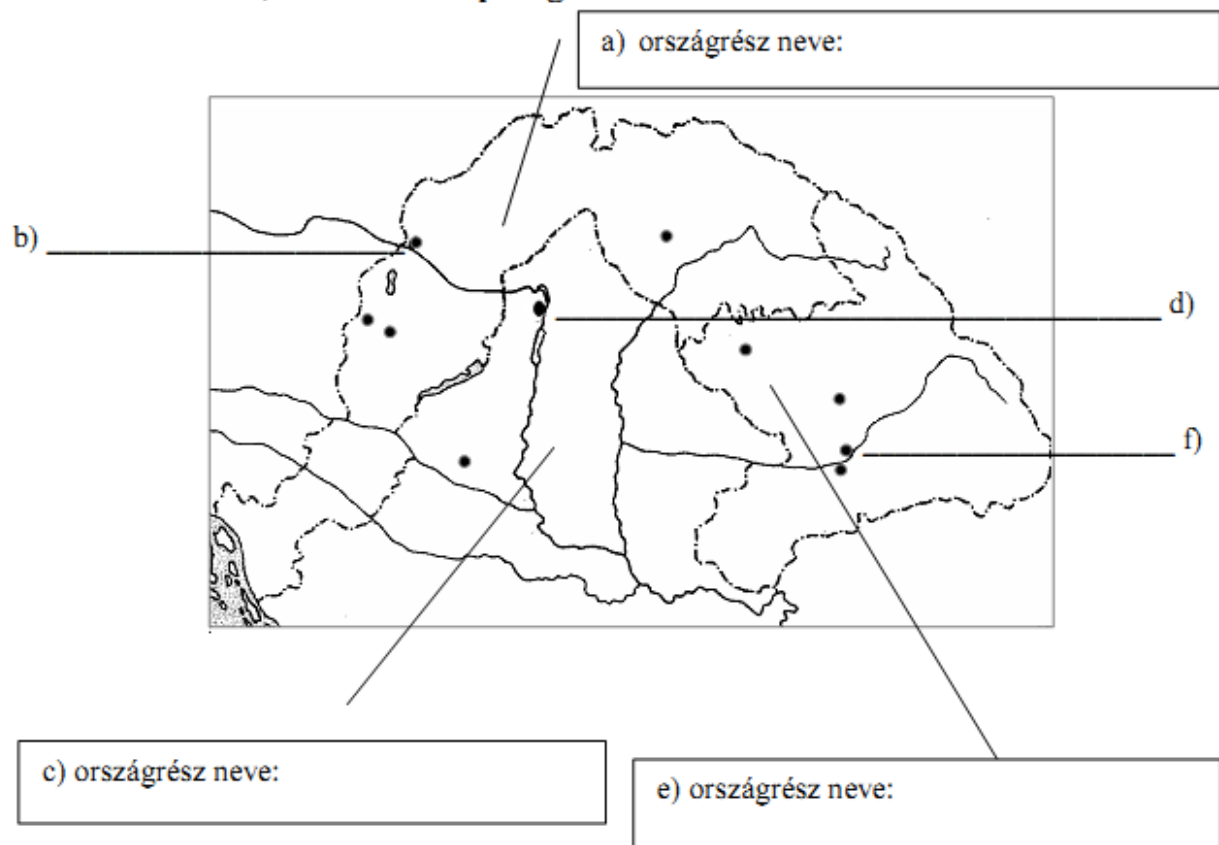
4. **Kiktől hangzottak el a következő mondatok?** 4pont

- „- Már én pedig azt mondom, hallja kegyelmetek, hogy nem elkergetni kell a törököt, hanem idehozni Kecskemétre!” - *Lestyák Mihály*

- „Hát az történt, jelentem alásson, hogy elkergettem a tatár sereget. Takarodnak immár lóhalálában.” *Cinna*
- „... láttuk odakünn a nagykőrösi deputációt, és arra kérjük mély alázattal őfelségét, bármit kérnének is őkegyelmeik, ne adja meg nekik.” *Ágoston Kristóf és a kecskeméti követek*
- „... körülnézegetem, kitanulmányozom a kaftánt, megvarrom a párját, gyorsan, mint a karikacsapás, s olyan lakodalmat csapunk, mint a pinty...” *öreg Lestyák*

5. Térkép 6pont

1. Írd be a téglalapokba a három részre szakadt Magyarország ország-részeinek nevét, a vonalakra pedig a fővárosaikat!

a) Magyar Királyság

b) Pozsony

c) Török hódoltság

d) Buda

e) Erdélyi fejedelemség

f) Gyulafehérvár

Összpont: 131